

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **V. S.**, zastoupený Mgr. Petrem Miketou, advokátem se sídlem Jaklovecká 1249/18, Ostrava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 14. 12. 2023, č. j. X, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 6. 2024, č. j. 20 Ad 16/2024 - 10,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce advokátu Mgr. Petru Miketovi **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v úhrnné výši 1 573 Kč. Uvedená částka bude jmenovanému vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů ode dne právní moci tohoto usnesení. Náklady zastoupení žalobce **nese** stát.

Odůvodnění:

[1] Včas podanou kasační stížností napadl žalobce v záhlaví uvedené usnesení Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), jímž byla podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. odmítnuta pro opožděnost jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ve věci invalidního důchodu.

[2] Při posouzení věci vycházel krajský soud z následujícího skutkového stavu. Napadené rozhodnutí žalované bylo žalobci doručeno dne 19. 12. 2023. Lhůta pro podání žaloby tak měla končit dne 19. 2. 2024. Žalobce však dne 15. 1. 2024 požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů, následné usnesení krajského soudu, jímž bylo žádosti vyhověno, nabylo právní moci dne 4. 3. 2024. V období od 15. 1. 2024 do 4. 3. 2024 tedy lhůta k podání žaloby neběžela a v důsledku toho uplynula až 8. 4. 2024. Žalobce však podal svoji žalobu prostřednictvím ustanoveného zástupce teprve dne 16. 4. 2024, tedy opožděně.

[3] Kasační stížnost podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) formálně z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), d) a e) s. ř. s. Vzhledem k povaze napadeného usnesení krajského soudu však připadá v úvahu pouze důvod posledně uvedený. Konkrétně namítal, že krajský soud pochybil, pokud v řízení o ustanovení zástupce stěžovateli neposuzoval otázku, zda se v jeho případě nejedná o zjevně marné uplatňování práva. Až poté, co by posoudil

tuto otázku, mohl rozhodnout o ustanovení zástupce a v odůvodnění takového rozhodnutí uvést konkrétní termín, kdy bylo stěžovateli rozhodnutí žalované doručeno.

[4] Stěžovatel tvrdí, že ustanovený zástupce nemá objektivně možnost zjistit termín doručení správního rozhodnutí a termín právní moci usnesení o svém ustanovení, tyto skutečnosti se dozví až s odstupem minimálně několika dní. Teprve poté, co usnesení o ustanovení zástupce nabude právní moci, může činit právní úkony, a to nejen vůči účastníkovi, ale i soudu. To však již lhůta k podání žaloby může uplynout. Lhůta k podání žaloby, při respektování práva být zastoupen, je tak *de facto* účastníkovi ve většině případů krácena. Pokud navíc zástupce nemá možnost zjistit z rozhodnutí soudu konkrétní lhůtu, ve které je nezbytné žalobu podat (jako tomu bylo v projednávané věci), pak je žalobce krácen na svém právu na soudní ochranu, jak je mu garantována Listinou základních práv a svobod a Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a svobod.

[5] Stěžovatel nebyl v usnesení, jímž mu byl ustanoven zástupce, přiměřeným způsobem poučen o konkrétním termínu pro podání žaloby, ani o počátku běhu lhůty pro podání žaloby. Stěžovatel si sice byl vědom zákonné lhůty pro podání žaloby, jeho zástupce však neměl konkrétní informace o termínech doručení správního rozhodnutí a teprve zpětně se dozvěděl o datu právní moci usnesení o ustanovení zástupce. Za této situace má stěžovatel za to, že bylo namístě aplikovat nálezn Ústavního soudu ze dne 11. 5. 1999, sp. zn. I. ÚS 367/98, v němž tento soud dospěl k závěru, že v určitých případech lze projednat i žalobu, která nebyla uplatněna v zákonem stanovené lhůtě. Navrhl proto, aby bylo napadené usnesení krajského soudu zrušeno a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

[6] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud přistoupit k vypořádání uplatněných námitek, musel posoudit otázku přijatelnosti kasační stížnosti.

[7] Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.

[8] Důvody přijatelnosti kasační stížnosti byly poprvé definovány v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39. Kasační stížnost je přijatelná, pokud a) Nejvyšší správní soud považuje za nutné vyjádřit se k zásadní právní otázce, b) judikatura krajských soudů k některé otázce je rozporná a je nutné ji sjednotit, c) je třeba provést tzv. „judikurní odklon“, d) rozhodnutí krajského soudu je zatíženo velmi závažnou procesní vadou, která má současně negativní vliv na hmotně-právní postavení účastníka řízení. Ač byl tento judikát přijat na půdorysu věcí mezinárodní ochrany, jsou jeho závěry použitelné i po novele s. ř. s. provedené zákonem č. 77/2021 Sb., neboť i po rozšíření okruhu věcí zůstala podstata institutu přijatelnosti stejná.

[9] V projednávané věci stěžovatel neuvedl výslovně důvod, v němž by spatřoval přijatelnost své kasační stížnosti, a takový důvod nenalezl ani Nejvyšší správní soud z úřední povinnosti. Nejblíže se důvodu uvedenému pod bodem d) výše blíží tvrzení stěžovatele, že mu byl napadeným usnesením odepřen přístup k soudu v důsledku

pokračování

nerespektování nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 367/98. Tento názor však Nejvyšší správní soud nesdílí.

[10] Úvodem připomíná, že podle § 72 odst. 1 s. ř. s. lze žalobu podat do dvou měsíců poté, kdy bylo rozhodnutí žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Podle odstavce 4 **zmeškání lhůty pro podání žaloby nelze prominout**. Z tohoto hlediska byla žaloba podána zjevně opožděně, což nezpochybňuje ani sám stěžovatel.

[11] Nález, na nějž se v kasační stížnosti odvolává, však na projednávanou věc ani zdánlivě nedopadá. Ústavní soud zde totiž neřešil **možnost prominutí zmeškání lhůty k podání žaloby**, ale vykládal § 250m odst. 2 o. s. ř., větu třetí, ve znění tehdy účinném (do 31. 12. 2002), jenž se týkal dnes již zaniklého institutu opravných prostředků. Toto ustanovení uvádělo, že *„neobsahuje-li rozhodnutí (správního orgánu) poučení o opravném prostředku, lze je napadnout do 6 měsíců od jeho doručení.“* Zákonodárce zde v zájmu ochrany účastníků reflektoval skutečnost, že režim opravných prostředků podle hlavy třetí, části páté, o. s. ř. byl založen na enumerativním principu a opravný prostředek bylo možno proti správnímu rozhodnutí podat jen tehdy, pokud tak zvláštní zákon stanovil. O tom musel být účastník správního řízení poučen. Současné řízení o žalobách je však založeno na tzv. generální klausuli, tedy žalobu proti správnímu rozhodnutí lze po vyčerpání opravných prostředků ve správním řízení podat ve lhůtě stanovené v § 72 odst. 1 s. ř. s. vždy, nestanoví-li zvláštní zákon něco jiného. V tomto směru s. ř. s. ani správní řád žádnou poučovací povinnost správnímu orgánu neukládá s výjimkou případů, kdy zvláštní zákon stanoví lhůtu odlišnou. To však není projednávaný případ. Z čeho by pak měla být ohledně lhůt k podání žaloby dovozena poučovací povinnost soudu, není z kasační stížnosti zřejmé, a o ničem takovém citovaný náález ani nepojednává.

[12] V další části tohoto nálezu pak Ústavní soud reagoval na situaci, kdy účastník řízení podal opravný prostředek k soudu místně nepřislušnému, a ten postoupil návrh soudu místně příslušnému až po uplynutí zákonné lhůty. Ani z této části nelze pro stěžovatele ničeho vytěžit, neboť v řízení o žalobách nemá podání návrhu u místně nepřislušného soudu z hlediska počítání lhůty pro žalobce žádné nepříznivé následky, ostatně taková situace v projednávané věci ani nenastala. K tomu Nejvyšší správní soud jen pro úplnost uvádí, že pasáž kasační stížnosti ohledně *„zjevně marného uplatňování práva“* považuje za nesrozumitelnou a není mu jasné, jaký prospěch by stěžovatel z úvahy krajského soudu na toto téma mohl mít. Pro posuzování přijatelnosti kasační stížnosti je tato námitka bez významu.

[13] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že nebyly nalezeny žádné důvody přijatelnosti kasační stížnosti, proto ji podle výše citovaného § 104a odst. 1 s. ř. s. pro nepřijatelnost odmítl.

[14] Kasační stížnost byla odmítnuta, Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.).

[15] Ustanovený zástupce stěžovatele advokát Mgr. Petr Miketa učinil ve věci jeden hlavní úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhl. č. 177/1996 Sb. (dále jen „advokátní tarif“), za nějž mu náleží odměna vypočtená podle § 7 a § 9 odst. 2 advokátního tarifu ve výši 1 000 Kč a náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu ve výši 300 Kč. Jmenovaný je plátcem DPH, proto byla úhrnná částka odměny a náhrady hotových výdajů ve výši 1 300 Kč navýšena s ohledem na § 57 s. ř. s. o 21 %, takže celkově k výplatě náleží 1 573 Kč. Uvedená částka bude zástupci stěžovatele vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení. Náklady zastoupení stěžovatele nese podle § 60 odst. 4 stát.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 6. března 2025

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu